

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๙๐๗/ ๓๑๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง หลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไร
มาแบ่งปันกัน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างอิง (๑) หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๗๗๘๑

ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

(๒) หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๒๒๒๒๓

ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
การดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.
ที่ตรวจพิจารณาแล้ว

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
เห็นชอบหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไร
มาแบ่งปันกัน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ โดยให้เพิ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามร่างกฎหมายนี้ และให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีการับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.
ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ไปประกอบการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไร
มาแบ่งปันกัน ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ ตามหนังสือที่อ้างถึง (๒)
ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับหลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่
ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing
of Terrorism: AML/CFT) จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ
รวมทั้งรับความเห็นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติไปประกอบการพิจารณายกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหา
รายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

ร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน และดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายดังกล่าวตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย ความละเอียดครบถ้วนแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. และหลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติและสำนักงานสภามันคงแห่งชาติ) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และกรมองค์การระหว่างประเทศ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงแรงงาน (กรมการจัดหางาน) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรมีหลักการทั้งในเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งมาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ และในขณะเดียวกันควรมีหลักการในการกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรด้วยซึ่งต้องพิจารณาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น โดยกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าวย่อมต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย คือ ต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และเพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร อันทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Participate : 4P) ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส และเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) จึงเห็นควรยกร่างกฎหมายฉบับใหม่เป็นร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และกำหนดกลไกการกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรเท่าที่จำเป็น ไม่เป็นภาระแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรเกินสมควร และเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าวย่อมต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) บทนิยามคำว่า “องค์กรไม่แสวงหากำไร” (ร่างมาตรา ๓)

กำหนดความหมายของ “องค์กรไม่แสวงหากำไร” หมายความว่า คณะบุคคลภาคเอกชนซึ่งรวมกลุ่มกันจัดตั้งในรูปแบบใด ๆ ที่มีบุคคลร่วมดำเนินงานเพื่อจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่มุ่งแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน แต่ไม่รวมถึงการรวมกลุ่มของคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมเป็นการเฉพาะคราว หรือดำเนินกิจกรรมเฉพาะเพื่อประโยชน์ของคณะบุคคลนั้น หรือพรรคการเมือง

(๒) รัฐมนตรีรักษาการ (ร่างมาตรา ๔)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) องค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายโดยเฉพาะ นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะนั้นแล้ว ให้อยู่ในบังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย

(๔) หมวด ๑ การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๔.๑) กำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร” ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้แทนองค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ รวมทั้งกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรไม่แสวงหากำไรเสนอรายชื่อผู้แทนได้ กำหนดเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม การแต่งตั้งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็น และค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น

(๔.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร การเสนอความเห็นและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไรต่อคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร การสนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ในด้านประชาสังคม การประสานงานกับหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้องกัน เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามมาตรา ๑๖ และรับปรึกษาให้ความเห็น คำแนะนำ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่มีการร้องขอ เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสามารถพิจารณาดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ในด้านประชาสังคม เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพขององค์กรไม่แสวงหากำไร ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการศึกษาวิจัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร การจัดทำหรือการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะขององค์กรไม่แสวงหากำไร การสื่อสารและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนถึงความสำคัญในการร่วมมือกันทำหน้าที่ด้านประชาสังคม เป็นต้น

(๔.๓) สิทธิประโยชน์ขององค์กรไม่แสวงหากำไร

๑) การสนับสนุนเงินทุนแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการจะทำหน้าที่ประสานงานด้านเงินทุนกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน หรือแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร

๒) องค์กรไม่แสวงหากำไรและผู้สนับสนุนองค์กรไม่แสวงหากำไรอาจได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลรัษฎากรหรือกฎหมายอื่น

(๕) หมวด ๒ การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร

(๕.๑) กำหนดเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรให้ชัดเจนว่า องค์กรฯ มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

(๕.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติผ่อนผันหรือยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามความในหมวดนี้ให้แก่องค์กรบางลักษณะที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมด้านประชาสังคมโดยเฉพาะและไม่มีการปฏิบัติที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๐

(๕.๓) กำหนดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อขององค์กร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิธีดำเนินงาน แหล่งที่มาของเงินทุน รายชื่อผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ให้หน่วยงานของรัฐและบุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่ายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยจะดำเนินการเปิดเผยเองหรือจะส่งข้อมูลมาให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้นก็ได้ และในกรณีที่ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐอยู่แล้วตามกฎหมายเฉพาะ ให้นายทะเบียนแจ้งหน่วยงานของรัฐนั้นจัดส่งข้อมูลมาให้นายทะเบียนเพื่อเปิดเผยแทนองค์กรฯ ได้

(๕.๔) กำหนดข้อห้ามสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยต้องไม่ดำเนินงานในลักษณะที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ รวมถึงความมั่นคงของรัฐด้านเศรษฐกิจหรือด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม กระทบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งความปลอดภัยสาธารณะ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมาย และเป็นกรกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระทบต่อความเป็นอยู่โดยปกติสุขของบุคคลอื่น

(๕.๕) กำหนดหน้าที่สำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือเงินบริจาคจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ โดยต้องแจ้งชื่อแหล่งเงินทุนต่างประเทศ บัญชีธนาคารที่จะรับเงิน จำนวนเงินที่จะได้รับ และวัตถุประสงค์ของการนำเงินไปใช้จ่ายต่อนายทะเบียน ต้องรับเงินผ่านบัญชีของธนาคารตามที่องค์กรไม่แสวงหากำไรแจ้งไว้ต่อนายทะเบียน ต้องใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียน และต้องไม่ใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเพื่อดำเนินกิจกรรมในลักษณะการแสวงหากำไรหรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

(๕.๖) กำหนดหน้าที่ขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีรายได้จากการรับเงินบริจาคจากบุคคลทั่วไปหรือจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ จะต้องจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละรอบปีปฏิทินซึ่งผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรรับรองความถูกต้องและเปิดเผยบัญชี

รายรับรายจ่ายนั้นให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่าย โดยต้องเก็บรักษาบัญชีรายรับรายจ่ายนั้นไว้ให้สามารถตรวจสอบได้เป็นเวลาสามปี

(๕.๗) มาตรการบังคับ

๑) ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างมาตรา ๑๙ หรือร่างมาตรา ๒๒ ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภายในเวลาที่กำหนดหรือภายในเวลาที่องค์กรไม่แสวงหากำไรขอผ่อนผันการดำเนินการ หากพ้นกำหนดเวลาแล้วยังมิได้ดำเนินการเปิดเผย ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นหยุดการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร จนกว่าจะดำเนินการเปิดเผยข้อมูล

๒) ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรดำเนินงานอันเป็นการฝ่าฝืนร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือร่างมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้หยุดการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือให้แก้ไขการกระทำเสียให้ถูกต้อง หากองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นยังฝ่าฝืนการแจ้งเตือน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้ยุติการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรนั้นได้

(๕.๘) กำหนดสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนได้

(๕.๙) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจมีหนังสือคำสั่งเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดอาจจะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) บทกำหนดโทษ

กำหนดเฉพาะโทษปรับทางอาญาสำหรับกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่หยุดการดำเนินกิจกรรมตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๒ และกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่ยุติการดำเนินงานตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรับโทษเช่นเดียวกับองค์กรไม่แสวงหากำไรด้วย

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) และ (๒) โดยการยกร่างกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มาประกอบการพิจารณา รวมทั้งได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและแนวทางการดำเนินการของต่างประเทศด้วยแล้ว

โดยที่ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. ตามแนวทางที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้ยกร่างขึ้นใหม่ข้างต้น เป็นกรณีที่มีหลักการแตกต่างจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหากำไรได้หรือกำโรมาแบ่งปันกัน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนากองกรภาคประชาสังคม พ.ศ. และหลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ สำนักงานฯ จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นพ้องกับแนวทางการยกร่างฯ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ขอได้โปรดพิจารณาอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ศึกษาร่างขึ้นใหม่นี้ รับผิดชอบต่อความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบของร่างกฎหมายตามตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมิน

ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้ดำเนินการเสนอร่างกฎหมาย
ต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

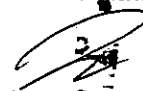
ขอแสดงความนับถือ

นางษ์สวาท

(นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์)
รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายต่างประเทศ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๓๙๐๐-๙ ต่อ ๒๕๑๐ (นางสาวพงษ์พิลัยฯ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๘๕๗
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@ocs.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นายวณิช ร่องไว)

นิติกรปฏิบัติการ กองนิติธรรม

๒๑ ธ.ค. ๒๕๖๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๗๗๘๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ดังนี้

(๑) เห็นชอบหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหา รายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ โดยให้เพิ่ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตาม ร่างกฎหมายนี้ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา องค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้ง ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปประกอบการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กร ที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

(๒) มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ กระทรวงมหาดไทยร่วมกันเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องในการนำหลักการของร่างกฎหมายดังกล่าว ไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ส่งผลการดำเนินการ ดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการยกร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไป

ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๒๒๒๒๓ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับหลักการในข้อกำหนดตาม มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุน ทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ รวมทั้งรับความเห็นของสำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ไปประกอบการ พิจารณายกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องร่างกฎหมายว่าด้วย การดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน และดำเนินการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายดังกล่าว ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย

ในการพิจารณาว่าร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) พิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และกรมองค์การระหว่างประเทศ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงแรงงาน (กรมการจัดหางาน) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดในเบื้องต้นก่อนการยกย่อง และเมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้ยกย่องเป็นร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. แล้ว จึงได้เชิญเฉพาะผู้แทนหน่วยงานที่กำหนดให้เป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ซึ่งได้แก่ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านการต่างประเทศมาร่วมพิจารณาให้ความเห็นก่อนเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบในหลักการของร่างฯ เพื่อให้ได้นโยบายที่ชัดเจนก่อนดำเนินการต่อไป และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

๑.๑ ให้มีกฎหมายกลางในระดับพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อกำกับการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรให้เป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม เปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากเล่ห์เหลี่ยมแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดให้มีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน

๑.๒ กำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้รับผิดชอบจัดแจ้งองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน เนื่องจากทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันประเภทสมาคมและมูลนิธิอยู่แล้ว

๑.๓ กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อได้จัดแจ้งต่อผู้รับผิดชอบจัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเมื่อได้รับจัดแจ้งแล้ว ให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับสมาคมและมูลนิธิที่จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการจัดแจ้ง

๑.๔ กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จัดแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแต่ละแห่ง และที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะแล้ว ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๑.๕ ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่ต้องเปิดเผยแหล่งที่มาและจำนวนของเงินหรือทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีต่อผู้รับจัดแจ้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ต่อกรมสรรพากรทุกปีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดเพื่อความโปร่งใส

๑.๖ กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะรับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย แล้วแต่กรณี มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องรายงานผลการรับและใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปี ต่อผู้รับจัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้รับจัดแจ้งกำหนด

๑.๗ กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเสนอรายงานการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อผู้รับจัดแจ้งภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ผู้รับจัดแจ้งเผยแพร่รายงานการสอบบัญชีดังกล่าวในระบบสารสนเทศของกรมการปกครอง

๑.๘ กำหนดโทษอาญาแก่ผู้ดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรโดยมิได้จัดแจ้งต่อผู้รับจัดแจ้ง

๑.๙ สมควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๑.๑๐ สมควรมีกฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่ให้จัดแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย เพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรที่ดำเนินการอันเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

๒. หลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ

๒.๑ บทนิยามคำว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” (ร่างมาตรา ๓)

กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” โดยให้หมายถึง องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะมิใช่สถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของชุมชน ท้องถิ่น สังคมหรือส่วนรวม และไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกขององค์กรไม่น้อยกว่าสามคน แต่ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กรหรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการโดยพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจกรรมในลักษณะการแสวงหาอำนาจรัฐหรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

๒.๒ หมวด ๑ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (ร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๑๔)

กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม และดำเนินการตามมติของสมัชชาภาคประชาสังคม เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมต่อรัฐมนตรี ส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรภาคประชาสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสาธารณะ การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย กฎหรือระเบียบที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมต่อรัฐมนตรีหรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการศึกษาวิจัย การฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพและธรรมาภิบาลขององค์กรภาคประชาสังคม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์กรภาคประชาสังคม รวมทั้งการจัดทำนโยบายสาธารณะและกฎหมายที่เสนอโดยองค์กรภาคประชาสังคมและประชาชน พิจารณานุมัติและติดตามประเมินผลโครงการหรือแผนงาน กำหนดกลไก รูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานในพื้นที่และเชิงประเด็น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม

๒.๓ หมวด ๒ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (ร่างมาตรา ๑๕ ถึงร่างมาตรา ๒๘)

กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ โดยให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจและหน้าที่ในการสนับสนุนการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมของคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสาธารณะ การพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคประชาสังคม พัฒนาเครือข่ายขององค์กรภาคประชาสังคมและงานอาสาสมัคร เชื่อมโยงและประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม และทำความตกลงร่วมกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคประชาสังคมในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนบทบาทขององค์กรภาคประชาสังคม ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามมติของสมัชชาภาคประชาสังคมหรือตามที่คณะกรรมการเห็นชอบ ส่งเสริมหรือสนับสนุนการเสนอแก้ไขปรับปรุงกฎหมายขององค์กรภาคประชาสังคม จัดให้มีการประชุมสมัชชาภาคประชาสังคมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการประเมินผล รวมทั้งรับจดทะเบียนองค์กรภาคประชาสังคมและจัดทำฐานข้อมูลและทะเบียนเกี่ยวกับองค์กรภาคประชาสังคม

ให้มีผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมมีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานฯ ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการฯ รวมทั้งบริหารกิจการและควบคุมดูแลงานโดยทั่วไปของสำนักงานฯ และเป็นผู้แทนของสำนักงานฯ ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

กำหนดเกี่ยวกับเงินและทรัพย์สินในการดำเนินงานของสำนักงานฯ

๒.๔ หมวด ๓ การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (ร่างมาตรา ๒๙ ถึงร่างมาตรา ๓๕)

กำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเป็นไปเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมในฐานะเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐหรือภาคส่วนอื่น ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งและดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมที่มีความหลากหลายด้านพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาวิจัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์กรภาคประชาสังคม การจัดทำหรือการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะขององค์กรภาคประชาสังคม การสื่อสาร และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญขององค์กรภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ได้กำหนดให้องค์กรภาคประชาสังคมสามารถขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ต้องมีการจดทะเบียนต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒.๕ หมวด ๔ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (ร่างมาตรา ๓๖ และร่างมาตรา ๓๗)

กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเป็นประจำทุกปีงบประมาณ โดยให้มีคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานซึ่งมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ

๓. หลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ

(๑) การจดทะเบียนและการเปิดเผยข้อมูลการจดทะเบียน เนื่องจากปัจจุบันยังมีองค์กรไม่แสวงหากำไรจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียน และการลงทะเบียนยังไม่เพียงพอ เหมาะสม

(๒) การเก็บรักษาข้อมูลวัตถุประสงค์ของกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร และชื่อบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือมีอำนาจควบคุม และการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากไม่ชัดเจนว่ามีข้อมูลดังกล่าวและสาธารณชนเข้าถึงได้

(๓) การจัดทำงบการเงินประจำปีที่แยกรายละเอียดของรายรับและรายจ่าย เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมองค์กรไม่แสวงหากำไรต่างประเทศ

(๔) การควบคุมการใช้เงินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนว่าอำนาจการตรวจสอบของนายทะเบียนรวมถึงการตรวจสอบบัญชีอย่างครบถ้วน และการใช้จ่ายเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

(๕) มาตรการยืนยันตัวตนผู้รับประโยชน์และการจัดเก็บเอกสารแสดงตนผู้บริจาค เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำกับดูแลเรื่องดังกล่าว และไม่มีกระบวนการที่ชัดเจนในการรับบริจาคจากต่างประเทศ

(๖) การเก็บรักษาการธุรกรรมอย่างน้อย ๕ ปี และการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำกับดูแลเรื่องดังกล่าว

(๗) บทลงโทษที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วน และมีผลยับยั้งการกระทำผิด เนื่องจากการลงโทษยังขาดความเพียงพอในด้านประสิทธิผล ความเหมาะสม และมีผลยับยั้งการกระทำผิดขององค์กรไม่แสวงหากำไร

(๘) การให้ข้อมูลองค์กรไม่แสวงหากำไรกับหน่วยงานต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจเปิดเผยข้อมูลองค์กรไม่แสวงหากำไรกับหน่วยงานต่างประเทศ และไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรไม่แสวงหากำไรกับต่างประเทศ

๔. ความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ สำนักนายกรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. โดยมีข้อสังเกตในร่างมาตรา ๑๕ ว่า การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐ จะเข้าซ้อนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในรูปแบบองค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นแล้ว

หรือไม่ และร่างมาตรา ๓๑ ที่ให้องค์กรภาคประชาสังคมที่สามารถขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องจัดแจ้งต่อสำนักงานฯ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมประกาศกำหนด เห็นว่า หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่จะประกาศนั้น ควรมีความชัดเจน เพื่อลดปัญหาการตีความและสามารถถือปฏิบัติได้ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๔.๒ กระทรวงการคลังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ดังนี้

(๑) ร่างมาตรา ๒๕ วรรคสอง ได้บัญญัติให้รายได้ทั้งปวงที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมได้รับไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้การเสนอกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องนำเงินรายได้หรือเงินอื่นใดส่งคลัง ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีมีความจำเป็นและเกิดประโยชน์ในการที่หน่วยงานของรัฐนั้นจะมีเงินเก็บไว้เพื่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของตน โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อนเสนอกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี กรณีนี้กระทรวงการคลังมีความมั่นคงของมนุษย์จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวก่อน

(๒) ร่างมาตรา ๑๒ (๑๑) สมควรปรับถ้อยคำโดยบัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจในการกำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล จำนวน ตำแหน่ง ระยะเวลาจ้าง อัตราเงินเดือน ค่าจ้างและเงินอื่น ของพนักงานของสำนักงาน ทั้งนี้ ภายใต้กรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

(๓) ร่างมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติเรื่องการได้รับเบี้ยประชุม ค่าตอบแทนหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ กรรมการ และที่ปรึกษา เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด แต่โดยที่ร่างมาตรา ๑๕ บัญญัติให้จัดตั้งสำนักงานฯ ขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และไม่ใช่วิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น กรณีเบี้ยประชุมกรรมการจึงไม่เข้าช่วยตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และเมื่อเทียบเคียงกรณีองค์การมหาชน ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานในรูปแบบเดียวกันได้กำหนดให้การได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนเป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น การได้รับเบี้ยประชุม ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามร่างมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง จึงควรบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด

(๔) ร่างมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้จัดตั้งสำนักงานฯ ขึ้นซึ่งไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากการขอจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ต้องมีความจำเป็นอย่างยิ่งและต้องมีข้อเสนอให้ยุบเลิกหรือยุบรวมหน่วยงานที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในด้านภารกิจและก่อให้เกิดภาระงบประมาณ

(๕) ร่างมาตรา ๒๔ กำหนดให้เงินและทรัพย์สินในการดำเนินงานของสำนักงานฯ รวมถึงเงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ ซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดสรรให้เป็นรายปี จึงเข้าช่วยเป็นการตรากฎหมายที่มีผลผูกพันทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังแก่รัฐ หน่วยงานที่เสนอกฎหมายย่อมต้องพิจารณาความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์ เสถียรภาพ และ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ ด้วย

(๖) ร่างมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดเรื่องการบัญชีและรายงานการเงิน ควรปรับปรุงถ้อยคำให้สอดคล้องกับบทบัญญัติเรื่องการบัญชีและการรายงานตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ โดยกำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานการเงินประจำปี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณส่งผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจสอบ

(๗) สำนักงานฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะได้จัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องถือปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมถึงกฎกระทรวงระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

(๘) ร่างมาตรา ๓๓ ร่างมาตรา ๓๔ และร่างมาตรา ๓๕ ซึ่งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษี จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ ที่กำหนดให้การยกเว้นหรือการลดภาษีอากรของกรมสรรพากรจะกระทำได้ ก็แต่อาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากร และให้พิจารณาถึงหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งการพัฒนาและสนับสนุนเสถียรภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และจัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่ได้รับจากการยกเว้นหรือลดภาษีด้วย

๔.๓ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน ก.พ. ทั้งในส่วนของสำนักงาน ก.พ. เองและในฐานะฝ่ายเลขานุการร่วมของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.

๔.๔ สำนักงานประมาณเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. โดยมีข้อสังเกตว่า การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมตามร่างมาตรา ๑๕ จะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับภารกิจของหน่วยงานอื่นที่จัดตั้งไว้แล้ว หากกรณีที่มีความซ้ำซ้อนทั้งในด้านภารกิจและงบประมาณ ให้ยุบเลิกหรือยุบรวมหน่วยงานที่มีอยู่เดิมนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ สำหรับร่างมาตรา ๒๕ ที่กำหนดให้รายได้ของสำนักงานฯ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน นั้น ขอให้ดำเนินการตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้ง

๔.๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ดังนี้

(๑) การกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมขึ้นในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งให้ระบบราชการมีขนาดเล็กลง และไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยสมควรกำหนดให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจดังกล่าวแทน

(๒) การกำหนดให้สำนักงานฯ ไม่ต้องนำรายได้ส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อนเสนอกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๓) การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการสร้างต้นทุนและขั้นตอนในการดำเนินงาน ในขณะที่ภารกิจส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมมีลักษณะเป็นงานปกติประจำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การใช้ระบบคณะกรรมการ ในกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้ระบบคณะกรรมการในการดำเนินงาน สมควรมอบหมายให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้ว เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจะเหมาะสมกว่า

(๔) ควรเพิ่มหลักการเกี่ยวกับการเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงาน การใช้จ่าย รวมทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ในการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาสังคมต่อสาธารณะ เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Transparency) และเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Social accountability) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรับเงินทุนดำเนินงานจากต่างประเทศนั้น ควรต้องเปิดเผยให้ชัดเจนถึงแหล่งทุน วัตถุประสงค์ของแหล่งทุน จำนวนเงินที่ได้รับ และการใช้จ่ายเงินที่ได้รับ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรภาคประชาสังคมที่ได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐด้วย

๔.๖ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเห็นชอบในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. โดยมีข้อสังเกตในส่วนของ การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมว่า ขอให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูป ประเทศ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกลไกการดำเนินงาน ไม่ก่อให้เกิดภาระงบประมาณของประเทศ และไม่เป็นการสร้างปัญหาค่าใช้จ่ายภาครัฐในอนาคต สำหรับกรณีที่มีความจำเป็นต้องจัดตั้ง สำนักงานฯ ขึ้นใหม่ ควรถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ อย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนทั้งในด้านภารกิจและงบประมาณ รวมทั้งเกิดความคุ้มค่าในการจัดตั้งสำนักงานฯ เพื่อสนับสนุนขับเคลื่อนภารกิจการพัฒนาประเทศต่อไป

๔.๗ สำนักงาน ก.พ.ร. มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา องค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ว่า การเสนอจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชา สังคมตามร่างมาตรา ๑๕ ยังไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับปัจจุบันกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รับผิดชอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ พัฒนากลไก เครื่องมือและนวัตกรรม และการเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร เครือข่ายและประชาสังคมเพื่อการพัฒนา รวมทั้งกำกับ ดูแล และ ติดตามการดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ควรพิจารณาปรับบทบาทภารกิจ โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจของ ส่วนราชการที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร ภาคประชาสังคมที่กำหนดในร่างมาตรา ๒๕ ก่อน

๔.๘ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) เห็นชอบในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. และมีความเห็นเกี่ยวกับ หลักการเพิ่มเติมตามมาตรฐาน AML/CFT ดังนี้

(๑) เห็นว่ามาตรฐานสากล AML/CFT ๘ ประเด็นที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เสนอ มีการเพิ่มเติมในหลักการสำคัญของร่างกฎหมายดังกล่าว และมี บางประเด็นที่อาจไม่สอดคล้องและสนับสนุนหลักการและวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งเน้นการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน และองค์กรภาคประชาสังคมข้างต้น โดยเฉพาะองค์กรภาคประชาสังคมภายในประเทศที่มีความหลากหลายและไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล

(๒) การดำเนินการตามมาตรฐานของ FATF และข้อเสนอทั้ง ๘ ประเด็นดังกล่าว ควรมีการดำเนินการโดยคำนึงถึงความหลากหลายขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน และองค์กรภาคประชาสังคม เช่น องค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล องค์กรที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินหรืออื่น ๆ จากภายนอกประเทศหรือจากภายในประเทศ และ แยกแยะตามขนาดและภารกิจขององค์กร เป็นต้น

๔.๙ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. และเห็นชอบในที่มาของ รายได้ตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีความเห็นเกี่ยวกับหลักการเพิ่มเติมตามมาตรฐาน AML/CFT ดังนี้

(๑) ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ในการควบคุม ป้องกัน ตรวจสอบ ติดตาม ตรวจสอบผู้มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือดำเนินการแทน หรือตามคำสั่ง หรือภายใต้การควบคุมของบุคคลนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่แล้ว จึงไม่น่าจะมีความจำเป็นที่จะนำข้อสังเกตของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการทางการเงิน (FATF) เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับข้อเสนอที่ ๘ เรื่ององค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ มาเพิ่มเติมในหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันตามนิยามขององค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทย และจะนำมาซึ่งความยุ่งยากในการจัดการของรัฐและในการทำงานสร้างประโยชน์ต่อสังคมขององค์กรนับแสนองค์กรดังกล่าว จนน่าจะไม่คุ้มค่าต่อประโยชน์จากการควบคุมที่เพิ่มขึ้นในองค์กรส่วนน้อยมากนั้น

(๒) การส่งเสริมกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรภาคประชาสังคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรโดยมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการและการทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นองค์กรนิติบุคคลกับภาครัฐ ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม เป็นต้น เพื่อให้ภาครัฐสามารถบังคับใช้กฎหมายที่กล่าวมาใน (๑) ได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องนำประเด็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

มาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เกิดความสับสน เข้าใจคลาดเคลื่อนขององค์กรภาคประชาสังคม ต่อเจตนารมณ์ของภาครัฐได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การส่งเสริมการขึ้นทะเบียนขององค์กรภาคประชาสังคม ภาครัฐควรมีมาตรการต่าง ๆ ในการกระตุ้นการขึ้นทะเบียนขององค์กรการลดหย่อนภาษี หรือการสร้างแรงจูงใจในการขึ้นทะเบียนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่มีจิตสาธารณะที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ และมีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น

๕. การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ใน ๒ รูปแบบ คือ

(๑) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น ๖๐ คน โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑) ความซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอยู่เดิม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ไม่ซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของ พอช. แต่อย่างไรก็ดี ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พิจารณาแล้ว มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นนี้

๒) ความหมายขององค์กรภาคประชาสังคม มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นการกำหนดความหมายที่มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พิจารณาแล้ว ไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากการกำหนดนิยามคำว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” คล้ายคลึงกับที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับร่างมาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดแจ้งองค์กรภาคประชาสังคมที่สามารถขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้ จึงสามารถกำหนดประเภทขององค์กรภาคประชาสังคมไว้ให้เกิดความชัดเจนได้

๓) การกำหนดให้องค์กรภาคประชาสังคมที่ขอรับการสนับสนุนต้องจัดแจ้งต่อสำนักงานฯ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า กรณีดังกล่าวอาจเข้าลักษณะของระบบอนุญาตอย่างหนึ่ง ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พิจารณาแล้ว มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากการใช้ระบบจัดแจ้งองค์กรฯ เพื่อให้ภาครัฐได้รับข้อมูลเชิงสถิติ โดยหน่วยงานมีหน้าที่ยืนยันความครบถ้วนของข้อมูลเท่านั้น มิใช่เป็นระบบอนุญาตแต่อย่างใด

๔) คุณสมบัติของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม มีผู้เสนอแก้ไขอายุกรรมการจากไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปี เป็นไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี และควรคำนึงถึงความหลากหลายทางเพศด้วย ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พิจารณาแล้ว มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากอายุของกรรมการฯ สอดคล้องกับคุณสมบัติของกรรมการตามกฎหมายฉบับอื่น ที่กำหนดอายุขั้นต่ำไว้ ๓๕ ปี เพราะถือเป็นผู้มีวุฒิภาวะและประสบการณ์ที่เหมาะสม และในร่างมาตรา ๖ ได้บัญญัติให้คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศไว้อยู่แล้ว

๕) การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีผลผูกพันต่อทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดภาระการเงินการคลังแก่รัฐบาล จึงต้องพิจารณาความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์ด้วย และต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ และสำนักงาน ก.พ.ร. เห็นว่า ควรพิจารณาเรื่องความคุ้มค่า ความจำเป็น และความซ้ำซ้อน และควรดำเนินการให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ส่วนมูลนิธิเพื่อนหญิงเห็นด้วยกับการจัดตั้งสำนักงานฯ แต่เสนอให้อยู่ในกำกับของสำนักงานรัฐมนตรีแทนเพราะมีความหลากหลายของมิติมากกว่า ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พิจารณาแล้ว มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องหน่วยงานที่กำกับดูแลสำนักงานฯ เนื่องจากเห็นว่าเป็นประเด็นที่ฝ่ายนโยบายหรือคณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้กำหนดว่าหน่วยงานใดมีความเหมาะสม นอกจากนี้ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ มิได้ห้ามการจัดตั้งหน่วยงานหากมีเหตุผลที่ชัดเจน ฝ่ายบริหารสามารถมีนโยบายให้จัดตั้งหน่วยงานใหม่ได้

๖) การบริหารจัดการเงินและทรัพย์สินของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม สำนักงานประมาณเห็นว่า หากสำนักงานฯ จะไม่นำรายได้ส่งคลังต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ โดยการไม่นำรายได้ส่งคลังสามารถทำได้ในกรณีที่ใช้เงินจากแหล่งอื่น แต่ถ้านำรายได้ส่งคลังทั้งหมดแล้วขอตั้งงบประมาณในภายหลังจะเป็นภาระทางการคลัง นอกจากนี้ สมาชิกวุฒิสภา (นายสมณเกียรติ บุญตัน) ได้เสนอให้ตั้งมูลนิธิตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อจัดการเรื่องรายได้และทรัพย์สินแทน ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้พิจารณาแล้ว มีการแก้ไขถ้อยคำเล็กน้อยในร่างมาตรา ๒๔ ร่างมาตรา ๒๕ และร่างมาตรา ๒๖ ตามข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุม แต่มิได้มีการชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐฯ ว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

๗) วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ตามร่างมาตรา ๒๔ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเห็นว่า เป็นการกำหนดที่ค่อนข้างกว้าง ควรปรับเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ หรือองค์กรให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้พิจารณาแล้ว มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากหมวด ๓ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคมจึงต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ค่อนข้างกว้าง โดยถือเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และสำนักงานฯ ตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๖ อยู่แล้ว

(๒) เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านเว็บไซต์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่ <http://dsdw2016.dsdw.go.th/> เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยในการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีข้อคัดค้านหรือมีความเห็นในแต่ละประเด็น ต่อมาเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นแล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ให้มีความครบถ้วนและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายต่อประชาชน โดยเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (<http://dsdw2016.dsdw.go.th>)

๕.๒ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปเพื่อประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ. โดยดำเนินการรับฟังผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ มีทั้งองค์กรและบุคคลธรรมดาที่ส่งความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมายังสำนักงานฯ โดยแยกเป็นองค์กร จำนวน ๒๔๖ องค์กร และบุคคลธรรมดา จำนวน ๒๖ คน รวมเป็นหนังสือ จำนวน ๒๒ ฉบับ เช่น กลไกพิเศษภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, Amnesty International, Human Rights Watch, International Center for Not-For-Profit Law (ICNL), คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists : ICJ) เป็นต้น

จากหนังสือที่องค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ร่างฯ แล้ว สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

(๑) ความเห็นส่วนใหญ่เห็นควรถอนร่างนี้ทั้งฉบับ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างรุนแรง เช่น มาตรา ๒๒ ของ ICCPR โดยร่างนี้กำหนดเงื่อนไขสำหรับสิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่มที่ต้องขึ้นทะเบียนซึ่งมีกระบวนการที่คลุมเครือ อนุญาตให้มีการเพิกถอนการจดทะเบียนองค์กรโดยอำเภอใจและเลือกปฏิบัติได้ กำหนดให้มีการใช้อำนาจเข้าไปล่วงล้ำ และยั้งขวางข้อจำกัดที่ไม่เป็นธรรมสำหรับการใช้เงินทุนจากต่างประเทศ อีกทั้งไม่มีการกำหนดสิทธิในการอุทธรณ์กรณีที่มีการปฏิเสธการขึ้นทะเบียน และไม่มีการให้อำนาจแก่ฝ่ายตุลาการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเสรีภาพในการรวมกลุ่ม

(๒) ในกรณีที่ยังเห็นควรพิจารณาร่างต่อไป เสนอให้มีการแก้ไขในสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เสนอให้ปรับปรุงถ้อยคำในร่างมาตรา ๔ นิยามคำว่า “องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน” ให้สอดคล้องกับนิยามคำว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” ตามร่างฯ ที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรฯ ไว้เพียงเฉพาะการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น สังคมหรือส่วนรวม ทั้งนี้ เพื่อมิให้องค์กรที่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะในลักษณะเช่นเดียวกับสมาคมหรือมูลนิธิ แต่มีวัตถุประสงค์และพันธกิจเฉพาะที่ชัดเจนตามกฎหมายจัดตั้งและมีได้มีการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน เช่น ตลาดหลักทรัพย์ และกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน ต้องถูกตีความให้อยู่ภายใต้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วย สมควรแก้ไขและจำกัดนิยามให้แคบลงและกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน โดยอ้างอิงตามเงื่อนไขสากลที่ใช้กับองค์กรดังกล่าว

๒. ไม่ควรกำหนดให้อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงที่เน้นเรื่องความมั่นคง ควรย้ายอำนาจกำกับดูแลจากกระทรวงมหาดไทยไปเป็นหน่วยงานอื่นที่มีความเป็นอิสระความเป็นกลาง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาคประชาสังคม

๓. ควรแก้ไขร่างฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๑๐) เพื่อตัดการบังคับให้ต้องขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียนควรเป็นไปโดยสมัครใจ และควรกำหนดในตัวร่างให้ชัดเจนว่า องค์กรต่าง ๆ มีสิทธิดำเนินกิจกรรมของตนได้โดยไม่ต้องมาขึ้นทะเบียน และในกรณีกำหนดการขึ้นทะเบียนควรกำหนดเงื่อนไขการรับขึ้นทะเบียนและเงื่อนไขการปฏิเสธการขึ้นทะเบียน

ให้ชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเกี่ยวกับเสรีภาพในการรวมกลุ่ม (ไม่มีการปฏิเสธการขึ้นทะเบียนเพราะเหตุวัตถุประสงค์หรือความเห็นทางการเมือง เว้นแต่วัตถุประสงค์ขององค์กรจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย) มีบางองค์กรเห็นว่า เมื่อจัดแจ้งแล้วให้ได้รับสถานะเป็นนิติบุคคลและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย

๔. ควรแก้ไขบทบัญญัติร่างมาตรา ๕ วรรคสามที่ให้อำนาจดุลพินิจอย่างกว้างขวางแก่รัฐมนตรีในการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใด ๆ ให้ NGO ต้องปฏิบัติตาม และควรมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองเสรีภาพของ NGO ในการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

๕. การกำหนดหน้าที่รายงานตามร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตามร่างมาตรา ๖ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่ละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม เป็นการกำกับดูแลเกินส่วน โดยไม่คำนึงถึงความหลากหลายขององค์กร เนื่องจากบังคับใช้เป็นการทั่วไปกับทุกองค์กรไม่ว่าจะมีขนาด รายได้ หรือวัตถุประสงค์ใด ควรแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว เช่น ไม่กำหนดหน้าที่ให้ต้องส่งสำเนารายงานประจำปี คำเสนอโครงการ และงบการเงินแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ยกเว้นองค์กรขนาดเล็กให้ไม่ต้องรายงาน หรือกำหนดวิธีการอย่างง่ายสำหรับองค์กรขนาดเล็ก ควรกำหนดมาตรฐานการตรวจบัญชีให้ชัดเจนและไม่มากจนเกินไป และกำหนดกลไกเพื่อถ่วงดุลการใช้อำนาจตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ เช่น กำหนดให้แจ้งล่วงหน้า กำหนดให้เข้าตรวจค้นได้ระหว่างเวลาเปิดทำการ ฯลฯ

๖. ควรตัดบทบัญญัติที่กำหนดให้ NPO สามารถนำเงินจากต่างชาติมาใช้ ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนดเท่านั้น โดย NPO ควรใช้เงินทุนได้ไม่ว่าจะมีที่มาจากผู้บริจาคในประเทศหรือต่างประเทศสำหรับกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย และตัดร่างมาตรา ๗ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการแจ้งก่อนรับเงินทุนจากต่างประเทศ

๗. การให้เจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบการใช้เงิน สิ่งของการดำเนินกิจกรรม และการได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีพยานหลักฐานว่าองค์กรนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่มีมาตรการป้องกันในเชิงกระบวนการ (no procedural or due process safeguard) และไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า เป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของกลุ่มและสิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ควรแก้ไขร่างมาตรา ๖ โดยระบุให้ชัดเจนถึง ๑) เหตุในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่ของเจ้าหน้าที่ และการแจ้งล่วงหน้าก่อนเข้าไปตรวจสอบ ๒) การตรวจสอบสถานที่ควรทำได้เฉพาะกรณีมีเหตุสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนกฎหมายนี้ อย่างร้ายแรง และควรจะต้องระบุเหตุดังกล่าวไว้ในการแจ้งล่วงหน้าด้วย ๓) หากมีข้อสงสัยว่ามีการละเมิดกฎหมายอื่น เจ้าหน้าที่ควรดำเนินกระบวนการทางกฎหมายเพื่อสืบสวนการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วต้องมีการขอหมาย (application for a warrant)

๘. ควรกำหนดสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งหรือการกระทำใด ๆ ของหน่วยงานไปยังองค์กรอิสระ เช่น ศาลหรือองค์กรตุลาการ เพื่อให้มีการถ่วงดุลจากกลไกอื่นของรัฐ

๙. การกำหนดโทษอาญาสำหรับผู้ซึ่งดำเนินกิจการ NPO โดยมิได้จัดแจ้ง (ร่างมาตรา ๑๐) และการเพิกถอนการจดทะเบียนซึ่งมีผลเป็นการยุบเลิกองค์กรด้วยนั้น หากนำมาใช้กับกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเพียงเล็กน้อย (ร่างมาตรา ๙) ถือเป็นมาตรการที่ไม่ได้สัดส่วนตามมาตรฐานระหว่างประเทศ ควรตัดโทษอาญาออก และจำกัดเหตุในการสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนให้แคบลง เฉพาะกรณีร้ายแรงเท่านั้น และการยุบเลิกควรเป็นมาตรการสุดท้าย เช่น นำมาใช้กับกรณีองค์กรเกี่ยวข้องกับการกระทำซึ่งก่อให้เกิดภัยคุกคามที่รุนแรงอันใกล้จะเกิดขึ้น

หรือมีการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ภายใต้เกณฑ์ต่อไปนี้ (ก) มีการพิสูจน์โดยศาลแล้วว่า องค์กรนั้นดำเนินกิจกรรมที่เป็นความผิดอาญา (ข) มีคำพิพากษาศาลตัดสินว่าองค์กรนั้นดำเนินธุรกิจที่แสวงหากำไรเป็นหลัก หรือ (ค) มีหลักฐานยืนยันว่า องค์กรนั้นได้รับการจดทะเบียนเนื่องจากให้ข้อมูลเท็จ

๑๐. การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ ขัดต่อมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ ยังมีได้มีการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในมาตราดังกล่าว อีกทั้งยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งบัญญัติให้การเสนอร่างกฎหมายต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ จะต้องเสนอสรุปผลการรับฟังความเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ จึงส่งผลให้การจัดทำร่างกฎหมายดังกล่าวเสียไป

๑๑. ร่างนี้ไม่ได้กำหนดมาตรการอื่นที่รุนแรงน้อยกว่าแต่ได้สัดส่วนมากกว่า เช่น การตักเตือน

๕.๓ หลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism : AML/CFT) จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ

สำนักงานฯ ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อหลักการเพิ่มเติมดังกล่าวผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม - ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๑๔,๐๓๘ คน ส่วนใหญ่ (มากกว่า ๑๒,๐๐๐ คน) ไม่เห็นด้วยกับหลักการทั้ง ๘ ประการ ตามที่สำนักงาน ป.ป.ง. เสนอ สำหรับความเห็นส่วนน้อยนั้นมีทั้งเห็นด้วย ไม่แสดงความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นที่ไม่สามารถสรุปได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย นอกจากนี้ มีองค์กรภาคเอกชนได้แสดงความเห็นมาเป็นหนังสือ จำนวน ๖ องค์กร ได้แก่ กลไกพิเศษภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล International Commission of Jurists (ICJ) สถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยกิจการไม่แสวงหาผลกำไร (International Center for Not-for-Profit-Law: ICNL) สมาคมนานาชาติเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาแห่งเอเชีย (FORUM-ASIA) มูลนิธิอันเฟรล (ANFREL) มูลนิธิเพื่อการประสานความร่วมมือของชนเผ่าพื้นเมืองเอเชีย (AIPP) และมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLaw)

๖. ข้อมูลกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สำนักงานฯ ได้ทำการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยได้ตรวจสอบประเด็นเกี่ยวกับการจดทะเบียน องค์กรไม่แสวงหากำไรและการรับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศขององค์กรไม่แสวงหากำไร ดังนี้

๖.๑ ตัวอย่างกฎหมายของประเทศที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๑) ราชอาณาจักรกัมพูชา

กฎหมายว่าด้วยสมาคมและองค์กรไม่แสวงหากำไร (Law on Associations and Non-Governmental Organisations: LANGO) กำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไร (NGO) ในประเทศต้องขึ้นทะเบียนต่อกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๖) และสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไรต่างประเทศต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ (มาตรา ๑๒) ในกรณีที่องค์กรใดดำเนินกิจกรรมโดยไม่ได้จดทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้หยุดการดำเนินกิจกรรมนั้น และในกรณีฝ่าฝืน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งปรับเป็นเงิน จำนวน ๕ ล้าน ถึง ๑๐ ล้าน เรียล (มาตรา ๓๒)

(๒) สาธารณรัฐประชาชนจีน

สำหรับองค์กรทางสังคมของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลักทั่วไปแห่งกฎหมายแพ่งประกอบกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ กลุ่มสังคม มูลนิธิ และหน่วยงานสาธารณบริการ และในกรณีขององค์กรเอกชนต่างประเทศนั้น ตามกฎหมายการบริหารจัดการกิจกรรมขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศจีน (Law on the Management of the Activities of Overseas NGOs within Mainland China) ได้กำหนดให้ก่อนการดำเนินกิจกรรมของ NGO ต่างประเทศจะต้องจดทะเบียนตั้งสำนักงานตัวแทนเสียก่อน (มาตรา ๙) และสำหรับกรณีของการดำเนินกิจกรรมชั่วคราว NGO ต่างประเทศนั้นจะต้องดำเนินการโดยร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือ NGO ของจีน และหน่วยงานดังกล่าวต้องแจ้งการดำเนินกิจกรรมก่อนดำเนินกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน (มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗)

(๓) สาธารณรัฐเคนยา

มาตรา ๑๐ แห่งกฎหมายว่าด้วยการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Non-Governmental Organisations Co-ordination Act 2012) กำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไร (NGO) ต้องทำการขึ้นทะเบียน และหากมีการดำเนินการโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๘ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕ หมื่น ชิลลิง หรือทั้งจำทั้งปรับ และตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน NGO เป็นเวลา ๑๐ ปี ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๒

(๔) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจกรรมที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร (Act on Promotion of Specified Non-profit Activities (Act No. 7 of 1998)) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้กลุ่มผู้ดำเนินกิจกรรมที่ไม่แสวงหากำไร ๒๐ ประเภทตามบัญชีท้าย เช่น กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างชุมชนที่ดี หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น สามารถจดทะเบียนให้เป็นนิติบุคคล NPO ได้^๑

(๕) สหราชอาณาจักร

ไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรโดยเฉพาะ แต่หากองค์กรไม่แสวงหากำไรเป็นองค์กรการกุศลก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าองค์กร

^๑เว็บไซต์ Cabinet Office, Government of Japan <<https://www.npo-homepage.go.jp/kaisei>> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลหลักของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับนิติบุคคล NPO

การกุศล (Charities Act 2011) ด้วย โดยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งกฎหมายดังกล่าว กำหนดให้ องค์การการกุศล (charity) ต้องขึ้นทะเบียน^๗ โดยมีข้อยกเว้นบางองค์การที่ไม่ต้องจดทะเบียน ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง คือ ๑) องค์การตามที่ระบุในภาคผนวก ๓ เช่น สถาบันอุดมศึกษา พิพิธภัณฑ์บางแห่ง ๒) องค์การที่มีรายได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ ปอนด์ต่อปี และคณะกรรมการ ตามกฎหมายนี้หรือรัฐมนตรีประกาศให้ได้รับยกเว้น เช่น โบสถ์ องค์การลูกเสือ กองทุนการกุศล ของกองทัพ องค์การนักศึกษา และ ๓) องค์การที่มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ ปอนด์ต่อปี ทั้งนี้ กฎหมายนี้ ไม่ได้กำหนดโทษอาญาสำหรับการไม่ขึ้นทะเบียน แต่คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้จัดการ ดำเนินการตามหน้าที่ตามกฎหมาย (สั่งให้มายื่นคำขอขึ้นทะเบียน) ได้ ซึ่งหากฝ่าฝืนก็จะเป็นเงื่อนไข ให้คณะกรรมการสั่งผู้จัดการระงับการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา ๗๖) หรือปลดผู้จัดการออกจากตำแหน่ง (มาตรา ๗๙) หรือใช้มาตรการบังคับ โดยให้คณะกรรมการฟ้องเป็นคดีต่อศาล และให้ถือว่า การฝ่าฝืน คำสั่งคณะกรรมการเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของศาล (disobedience to an order of the High Court) ซึ่งจะมีผลให้ต้องได้รับโทษในที่สุด เทียบเท่ากับโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

(๖) สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรไม่แสวงหากำไรเป็นการเฉพาะ และไม่ได้กำหนดให้องค์กรดังกล่าวต้องจดทะเบียน^๘ อย่างไรก็ตาม หากองค์กรนั้นเข้าลักษณะ เป็นตัวแทน^๙ (Agent) ของตัวการต่างชาติ (foreign principals)^{๑๐} ก็จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของ

^๖Every charity must be registered in the register unless subsection (2) applies to it.

^๗<https://www.gov.uk/guidance/public-benefit-rules-for-charities>

^๘Non-Governmental Organization (NGOs) in the United States Fact Sheet, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, January 20, 2021 สืบค้นเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จาก <https://www.state.gov/non-governmental-organizations-ngos-in-the-united-states/>

^๙ตัวแทนของตัวการต่างชาติ หมายความว่า

(๑) บุคคลใดที่กระทำการเป็นตัวแทน (acts as an agent) ผู้แทน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ (servant) หรือบุคคลใดที่กระทำการภายในหน้าที่อื่นใด (in any other capacity) ตามคำสั่ง คำขอ หรือภายใต้ การชี้แนะหรือการควบคุม (under the direction or control) ของตัวการต่างประเทศ หรือของบุคคลซึ่งกิจกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมผูกพันกับ ชี้แนะ ควบคุม ให้เงินทุน ได้รับการอุดหนุน (subsidized) ทั้งหมดหรือ ส่วนใหญ่โดยตัวการต่างชาติ และผู้ซึ่งโดยตรงหรือผ่านทางบุคคลอื่นที่

- ภายในสหรัฐอเมริกา เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อตัวการต่างประเทศหรือประโยชน์ ของตัวการต่างประเทศนั้น

- กระทำการภายในสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นที่ปรึกษาด้านสัมพันธ์สาธารณะ (public relations counsel) ตัวแทนประชาสัมพันธ์ (publicity agent) ลูกจ้างด้านการบริการข้อมูล (information-service employee) หรือที่ปรึกษาทางการเมือง สำหรับตัวการต่างชาติหรือเพื่อประโยชน์ของตัวการต่างชาติ

- เรียกรับ เก็บ ใช้จ่าย หรือเผยแพร่ การบริจาค เงินกู้ยืม เงิน หรือสิ่งมีค่าอื่นใดภายใน สหรัฐอเมริกา เพื่อตัวการต่างประเทศหรือประโยชน์ของตัวการต่างประเทศ

- ภายในสหรัฐอเมริกา เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของตัวการต่างชาติต่อหน่วยงานหรือ เจ้าหน้าที่ (agency or official) ของรัฐบาลของสหรัฐอเมริกา และ

(๒) บุคคลใดที่ตกลง ยินยอม ยอมรับ (assume) หรืออ้างว่า (purport) กระทำในฐานะ หรือ บุคคลใดซึ่งเป็นหรือถือว่าตัวเองเป็น (holds himself out to be) ตัวแทนของตัวการต่างชาติ ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ตามสัญญาหรือไม่

อนึ่ง นิยามตัวแทนของตัวการต่างชาติไม่รวมไปถึงบุคคลตามที่กำหนดใน (d) ของมาตรา ๖๑๑ เช่น สำนักข่าวหรือสื่อมวลชน (news or press service) หรือสมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยจะต้องเป็นไปตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในอนุมาตรานี้ด้วย

^{๑๐}ตัวการต่างชาติ หมายความว่า

(มีต่อหน้าถัดไป)

กฎหมายการขึ้นทะเบียนตัวแทนต่างชาติ (the Foreign Agents Registration Act^๗ (FARA)) (ซึ่งกรณีการรับเงินทุนจากตัวการต่างชาติหากเป็นไปตามเงื่อนไขในนิยามก็อาจทำให้กลายเป็นตัวแทนของตัวการต่างชาติได้เช่นกัน) ตัวแทนของตัวการต่างชาติต้องขึ้นทะเบียนโดยยื่นแบบแสดงรายการข้อมูล (file a registration statement) ภายในสิบวันนับแต่ตกลงเป็นตัวแทนของตัวการต่างชาตินั้น และยื่นข้อมูล (statements) เพิ่มเติมทุกหกเดือนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Attorney General) ซึ่งมีชื่อยกเว้นสำหรับตัวแทนของตัวการต่างชาติบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑๓^๘ เช่น เจ้าหน้าที่การทูตหรือกงสุล เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ (official of foreign government) หรือการดำเนินการกิจกรรมของเอกชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง (Private and nonpolitical activities) เป็นต้น และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่กฎหมายนี้กำหนดด้วย เช่น การจัดทำบัญชีและการบันทึกเอกสาร เป็นต้น ทั้งนี้ กฎหมายนี้ใช้บังคับกับทุกบุคคลไม่เฉพาะแต่องค์กรไม่แสวงหากำไรเท่านั้น

การฝ่าฝืน FARA อาจนำไปสู่โทษปรับหรือจำคุก โดยบุคคลใดก็ตามที่เจตนาฝ่าฝืนกฎหมายหรือยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลในการขึ้นทะเบียนหรือแจ้งข้อมูลเพิ่มเติมเป็นเท็จ หรือละเว้นไม่ยื่น อาจต้องรับโทษปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งจำและปรับ^๙

๖.๒ ตัวอย่างกฎหมายของประเทศที่กำหนดควบคุมการรับเงินจากต่างประเทศขององค์กรไม่แสวงหากำไร

(๑) สาธารณรัฐอินเดีย

การรับเงินหรือสิ่งของที่มีที่มาจากต่างประเทศของสาธารณรัฐอินเดียเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรับบริจาคจากต่างชาติ (Foreign Contribution (Regulation) Act, 2010) โดยกฎหมายนี้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่เฉพาะกับองค์กรไม่แสวงหากำไรเท่านั้น ซึ่งการควบคุมการรับเงินหรือสิ่งของจากต่างประเทศตามกฎหมายนี้แบ่งได้เป็นสองกรณี ดังนี้

(๑.๑) กรณีต้องห้ามรับเงินหรือสิ่งของที่มีที่มาจากต่างประเทศโดยเด็ดขาด (มาตรา ๓) ซึ่งได้แก่กรณีของ ๑) ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับ ๒) สมาชิกสภาทุกระดับ ๓) ข้าราชการ ตุลาการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐและวิสาหกิจ ๔) พรรคการเมือง ๕) ผู้ประกอบอาชีพสื่อทั้งสื่อปกติและสื่อออนไลน์ และ ๖) องค์กรที่มีลักษณะทางการเมือง (organisation of a political

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๖)

(๑) รัฐบาลของรัฐต่างประเทศและพรรคการเมืองต่างประเทศ

(๒) บุคคลที่อยู่นอกสหรัฐอเมริกา เว้นเสียแต่ว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลธรรมดา (individual) ที่เป็นพลเมือง (citizen) และอาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา หรือกรณีที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดาแต่จัดตั้ง (is organized) หรือมีขึ้น (created) โดยกฎหมายของสหรัฐอเมริกาหรือรัฐใด หรือพื้นที่อื่นใดอันอยู่ภายใต้เขตอำนาจของสหรัฐอเมริกาและมีสถานที่ดำเนินธุรกิจหลักอยู่ในสหรัฐอเมริกา

(๓) ห้างหุ้นส่วน สมาคม บริษัท องค์กร หรือการรวมตัวของบุคคลที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายต่างประเทศหรือมีที่ทำการหลักในต่างประเทศ

^๗22 U.S.C. § 611 - 621

^๘Congressional Research Service, Foreign Agents Registration Act (FARA): Background and Issues for Congress, June 30, 2020, p 11-14.

^๙อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๘, น. ๑๖.

nature) ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด โดยองค์กรที่จะถูกประกาศให้มีลักษณะทางการเมืองมีสิทธิชี้แจงและคัดค้านการประกาศต่อศาลได้

(๑.๒) กรณีที่ต้องจดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตก่อนการรับเงินหรือสิ่งของ ที่มาจากต่างประเทศ ซึ่งจะใช้กับบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา หรือสังคมโดยเฉพาะ (person having a definite cultural, economic, educational, religious or social programme) มีหลักเกณฑ์สรุปได้ ดังนี้

๑) การจดทะเบียนหรือขออนุญาตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ผู้จดทะเบียนหรือขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ไม่เคยถูกพิพากษาในความผิดเกี่ยวกับการนำเงินทุนไปใช้ในทางที่ผิด ต้องเคยดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในด้านที่จะนำเงินต่างชาตินำมาใช้ หรือกรณีขออนุญาต ต้องได้เตรียมโครงการสาธารณประโยชน์ในด้านที่จะนำเงินต่างชาตินำมาใช้ เป็นต้น

- การรับเงินต่างชาติจะต้องไม่กระทบต่อเรื่องต่าง ๆ เช่น อำนาจอธิปไตยและความเป็นรัฐของอินเดีย ความมั่นคง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทางวิทยาศาสตร์ และทางยุทธศาสตร์ของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ความเป็นอิสระและความยุติธรรมของการเลือกตั้ง มิตรภาพต่อต่างประเทศ และความเป็นเอกภาพระหว่างศาสนา เชื้อชาติ สังคม ภาษา และภูมิภาค

- นอกจากนี้การรับเงินต่างชาติจะต้องไม่นำไปสู่การชักจูงให้กระทำความผิดอาญาและไม่ก่ออันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของบุคคล

๒) ผู้ขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ คือ

- ต้องรับเงินผ่านบัญชีธนาคาร State Bank of India ณ สาขาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยต้องระบุว่าเป็น “FCRA Account” และห้ามรับเงินหรือเก็บเงินจากแหล่งอื่นในบัญชีดังกล่าว

- ธนาคารมีหน้าที่ต้องรายงานจำนวนเงิน แห่่งเงิน วิธีการโอนหรือส่งมอบเงิน

- ผู้รับเงินมีหน้าที่ต้องรายงานจำนวนเงิน แห่่งเงิน วัตถุประสงค์ของการรับเงิน และวิธีการนำเงินไปใช้จ่าย ปีละ ๑ ครั้ง

- ต้องจัดทำและเก็บรักษาบัญชีรายรับรายจ่ายเงินต่างประเทศและบันทึกวิธีการใช้จ่ายเงินดังกล่าว

- ห้ามส่งมอบเงินให้บุคคลอื่น

- ต้องใช้เงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับ

- ห้ามนำเงินไปทำธุรกิจเก็งกำไร

- สามารถนำเงินไปใช้เป็นค่าดำเนินการได้ไม่เกินร้อยละ ๒๐

ทั้งนี้ การรับเงินหรือการช่วยเหลือให้ผู้อื่นรับเงินโดยฝ่าฝืนกฎหมายนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือโทษปรับ และการรายงานเท็จหรือให้ข้อมูลประกอบคำขอเท็จหรือไม่ครบถ้วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือโทษปรับ

(๒) สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตามกฎหมายการบริหารจัดการกิจกรรมขององค์กรเอกชนต่างประเทศในประเทศจีน (Law on the Management of the Activities of Overseas NGOs within

Mainland China) เงินที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรเอกชนต่างประเทศต้องมาจากเงินรายได้ในต่างประเทศที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๒๑) นอกจากนี้ การใช้เงินขององค์กรเอกชนต่างประเทศที่จัดตั้งสำนักงานตัวแทนในจีนจะต้องใช้จากบัญชีธนาคารที่จดทะเบียนไว้เท่านั้น ส่วนกรณีที่เป็นกรดำเนินการดำเนินกิจกรรมชั่วคราวจะต้องใช้เงินจากบัญชีธนาคารขององค์กรของประเทศจีนที่มีความร่วมมือกันโดยลงบัญชีการใช้เงินแยกไว้ให้ชัดเจน (มาตรา ๒๒)

(๓) ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ห้ามองค์กรแสวงหากำไรรับเงินจากต่างประเทศ^{๙๐} เพียงแต่หากองค์กรไม่แสวงหากำไรนั้นมีลักษณะเป็นตัวแทน (Agent) ของตัวการต่างชาติ (Foreign Principal) ก็จะต้องขึ้นทะเบียนโดยยื่นแบบแสดงรายการข้อมูล (file a registration statement) ตามกฎหมาย FARA ซึ่งในแบบดังกล่าวรวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและจำนวนของการบริจาค รายได้ เงิน และสิ่งของมีค่าอื่นที่ได้รับจากตัวการต่างชาติ ตลอดจนต้องปฏิบัติตามหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้ด้วย

๗. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการยกร่าง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. และหลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอ ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความเห็นขององค์กรต่าง ๆ รวมทั้งได้มีการศึกษากฎหมายต่างประเทศประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรมีหลักการทั้งในเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งมาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ และในขณะเดียวกันควรมีหลักการในการกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรด้วยซึ่งต้องพิจารณาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น โดยกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย คือ ต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และเพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร อันทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Participate : 4P) ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส และเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ

^{๙๐}อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๔.

อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) จึงเห็นควรยกร่างกฎหมายฉบับใหม่เป็น ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริม องค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และกำหนดกลไก การกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรเท่าที่จำเป็น ไม่เป็นภาระแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรเกินสมควร และเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและ เสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย โดยร่างกฎหมาย ดังกล่าวควรมีหลักการที่สำคัญดังนี้

๗.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อทำ หน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร และกำหนดให้สามารถสนับสนุนเงินทุน แก่องค์กรไม่แสวงหากำไร รวมทั้งกำหนดกลไกการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรแก่องค์กร ไม่แสวงหากำไรและผู้สนับสนุนองค์กรฯ

๗.๒ กำหนดกลไกการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น เนื่องจากเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า วัตถุประสงค์ของร่างกฎหมายฉบับนี้ก็เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์กร ไม่แสวงหากำไรเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหากมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามกฎหมาย จึงมิได้บังคับให้องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องมาจดทะเบียน แต่จะกำหนดหน้าที่ที่องค์กรไม่แสวงหา กำไรต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อขององค์กร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิธีดำเนินงาน แหล่งที่มาของเงินทุน และรายชื่อผู้รับผิดชอบดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดข้อห้าม บางลักษณะสำหรับองค์กรฯ เช่น ต้องไม่ดำเนินงานในลักษณะที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ และกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น และกำหนดกรณี ของการรับเงินจากต่างประเทศจะต้องรับเงินผ่านบัญชีธนาคารของรัฐเพื่อประโยชน์ในกรณีที่ต้องมี การตรวจสอบ แต่ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตก่อนรับเงิน

นอกจากนี้ ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรไม่มีสิทธิและเสรีภาพ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะได้ตามวัตถุประสงค์ในการ จัดตั้ง

๗.๓ กำหนดขอบเขตของ “องค์กรไม่แสวงหากำไร” ให้มีลักษณะเป็นองค์กร ที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะถาวร ไม่รวมไปถึงการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมเป็นครั้งคราว หรือการรวมตัวกันในลักษณะการรวมกลุ่มแม่บ้าน

๗.๔ กำหนดให้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายโดยให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรฯ รับรองความถูกต้องเองได้ เพื่อไม่ให้เป็นภาระมากเกินไป

๗.๕ ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของ องค์กรไม่แสวงหากำไร จึงไม่ควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้อำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ของ องค์กรฯ และในกรณีที่เห็นว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบย่อมสามารถ ดำเนินการตามกฎหมาย โดยแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อดำเนินการตรวจค้น ตามขั้นตอนต่อไปได้

๗.๖ ควรกำหนดมาตรการแจ้งเตือนก่อนสั่งให้ยุติการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในกรณี ที่องค์กรไม่แสวงหากำไร

๗.๗ สำหรับหลักการเพิ่มเติม ๘ ข้อที่สำนักงาน ปปง. เสนอเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งหมด นั้น การกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น การเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่ได้รับเงินจากต่างประเทศ และต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในการรับเงินจากต่างประเทศ เช่น ต้องรับเงินผ่านบัญชีธนาคารของรัฐ เป็นต้น ก็น่าจะมีข้อมูลเพียงพอสำหรับกรณีที่นายทะเบียนตรวจพบความผิดปกติหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินต่อการก่อการร้าย ก็สามารถส่งเรื่องไปยังสำนักงาน ปปง. เพื่อให้ดำเนินการต่อไปตามหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ปปง.

ในเบื้องต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติขึ้นมาใหม่ เรียกว่า “ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.” มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) บทนิยามคำว่า “องค์กรไม่แสวงหากำไร” (ร่างมาตรา ๓)

คำว่า “องค์กรไม่แสวงหากำไร” หมายความว่า คณะบุคคลภาคเอกชนซึ่งรวมกลุ่มกันจัดตั้งในรูปแบบใด ๆ ที่มีบุคคลร่วมดำเนินงานเพื่อจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่มุ่งแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน แต่ไม่รวมถึงการรวมกลุ่มของคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมเป็นการเฉพาะคราวหรือดำเนินกิจกรรมเฉพาะเพื่อประโยชน์ของคณะบุคคลนั้น หรือพรรคการเมือง

(๒) รัฐมนตรีรักษาการ (ร่างมาตรา ๔)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) องค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายโดยเฉพาะ นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะนั้นแล้ว ให้อยู่ในบังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย

(๔) หมวด ๑ การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๔.๑) กำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร”

ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้แทนองค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ รวมทั้งกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งกรรมการผู้แทนองค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรไม่แสวงหากำไรเสนอรายชื่อผู้แทนได้ กำหนดเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเท่าที่จำเป็น และคำตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น

(๔.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร การเสนอความเห็นและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไรต่อคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร การสนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ในด้านประชาสังคม การประสานงานกับหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้องกัน เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับ

สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามมาตรา ๑๖ และรับปรึกษาให้ความเห็น คำแนะนำ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่มีการร้องขอ เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสามารถพิจารณาดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ในด้านประชาสังคม เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพขององค์กรไม่แสวงหากำไร ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายขององค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการศึกษาวิจัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร การจัดทำหรือการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะขององค์กรไม่แสวงหากำไร การสื่อสารและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนถึงความสำคัญในการร่วมมือกันทำหน้าที่ด้านประชาสังคม เป็นต้น

(๔.๓) สิทธิประโยชน์ขององค์กรไม่แสวงหากำไร

๑) การสนับสนุนเงินทุนแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการจะทำหน้าที่ประสานงานด้านเงินทุนกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน หรือแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร (ร่างมาตรา ๑๕)

๒) องค์กรไม่แสวงหากำไรและผู้สนับสนุนองค์กรไม่แสวงหากำไรอาจได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลรัษฎากรหรือกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๑๖)

(๕) หมวด ๒ การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร

(๕.๑) กำหนดเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรให้ชัดเจนว่า องค์กรฯ มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

(๕.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติผ่อนผันหรือยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามความในหมวดนี้ให้แก่องค์กรบางลักษณะที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมด้านประชาสังคมโดยเฉพาะและไม่มีการปฏิบัติที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๐

(๕.๓) กำหนดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อขององค์กร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิธีดำเนินงาน แหล่งที่มาของเงินทุน รายชื่อผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ให้หน่วยงานของรัฐและบุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่ายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยจะดำเนินการเปิดเผยเองหรือจะส่งข้อมูลมาให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้นก็ได้ และในกรณีที่องค์กรใดมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐอยู่แล้วตามกฎหมายเฉพาะ ให้นำทะเบียนแจ้งหน่วยงานของรัฐนั้นจัดส่งข้อมูลมาให้นายทะเบียนเพื่อเปิดเผยแทนองค์กรฯ ได้

(๕.๔) กำหนดข้อห้ามสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยต้องไม่ดำเนินงานในลักษณะที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ รวมถึงความมั่นคงของรัฐด้านเศรษฐกิจหรือด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม กระทบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งความปลอดภัยสาธารณะ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมาย และเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระทบต่อความเป็นอยู่โดยปกติสุขของบุคคลอื่น

(๕.๕) กำหนดหน้าที่สำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือเงินบริจาคจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ โดยต้องแจ้งชื่อแหล่งเงินทุนต่างประเทศ บัญชีธนาคารที่จะรับเงิน จำนวนเงินที่จะได้รับ และวัตถุประสงค์ของการนำเงินไปใช้จ่ายต่อนายทะเบียน ต้องรับเงินผ่านบัญชีของธนาคารตามที่องค์กรไม่แสวงหากำไรแจ้งไว้ต่อนายทะเบียน ต้องใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียน และต้องไม่ใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเพื่อดำเนินกิจกรรมในลักษณะการแสวงหาอำนาจรัฐ หรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

(๕.๖) กำหนดหน้าที่ขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีรายได้จากการรับเงินบริจาคจากบุคคลทั่วไปหรือจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ จะต้องจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละรอบปี ปฏิทินซึ่งผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรรับรองความถูกต้องและเปิดเผยบัญชีรายรับรายจ่ายนั้นให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่าย โดยต้องเก็บรักษาบัญชีรายรับรายจ่ายนั้นไว้ให้สามารถตรวจสอบได้เป็นเวลาสามปี

(๕.๗) มาตรการบังคับ

๑) ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างมาตรา ๑๙ หรือร่างมาตรา ๒๒ ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภายในเวลาที่กำหนด หรือภายในเวลาที่องค์กรไม่แสวงหากำไรขอผ่อนผันการดำเนินการ หากพ้นกำหนดเวลาแล้วยังมิได้ดำเนินการเปิดเผย ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นหยุดการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร จนกว่าจะดำเนินการเปิดเผยข้อมูล

๒) ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรดำเนินงานอันเป็นการฝ่าฝืนร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือร่างมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้หยุดการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือให้แก้ไขการกระทำเสียให้ถูกต้อง หากองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นยังฝ่าฝืนการแจ้งเตือน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้ยุติการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรนั้นได้

(๕.๘) กำหนดสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนได้

(๕.๙) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจมีหนังสือคำสั่งเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดอาจจะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) บทกำหนดโทษ

กำหนดเฉพาะโทษปรับทางอาญาสำหรับกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่หยุดการดำเนินกิจกรรมตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๒ และกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรไม่ยุติการดำเนินงานตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรับโทษเช่นเดียวกับองค์กรไม่แสวงหากำไรด้วย

โดยที่ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ. ตามแนวทางที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้ยกร่างขึ้นใหม่ข้างต้น เป็นกรณีที่มีหลักการแตกต่างจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. และหลักการในข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินฯ จำนวน ๘ ประเด็น ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอสำนักงานฯ จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นพ้องกับแนวทางการยกเว้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ขอได้โปรดพิจารณามอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ยกเว้นขึ้นใหม่นี้ รับผิดชอบดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบของร่างกฎหมายตามตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้ดำเนินการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๖๔

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว
เรื่องเสรีจที่ ๑๖๒๑/๒๕๖๔

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐ
พึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ
รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ประกอบกับมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน
หรือหมู่คณะอื่น จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้มแข็ง
ขององค์กรไม่แสวงหากำไรให้สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและมีธรรมาภิบาล โดยให้มีการ
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เปิดเผย โปร่งใส เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้กิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร
อันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๒ บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในราชอาณาจักรสามารถดำเนินการไปเพื่อประโยชน์
สาธารณะ และมีความโปร่งใส ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมของ
องค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร
ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“องค์กรไม่แสวงหากำไร” หมายความว่า คณะบุคคลภาคเอกชนซึ่งรวมกลุ่มกัน
จัดตั้งในรูปแบบใด ๆ ที่มีบุคคลร่วมดำเนินงานเพื่อจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่มุ่งแสวงหา

ถ้าโรมาแบ่งปันกัน แต่ไม่รวมถึงการรวมกลุ่มของคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมเป็นการเฉพาะคราว หรือดำเนินกิจกรรมเฉพาะเพื่อประโยชน์ของคณะบุคคลนั้น หรือพรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา
องค์กรไม่แสวงหากำไร

“นายทะเบียน” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ และหมายความรวมถึงข้าราชการที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์แต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนด้วย ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งนายทะเบียนอาจกำหนดให้
นายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องใดโดยเฉพาะก็ได้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งจากข้าราชการหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดมีการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายโดยเฉพาะ
นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะนั้นแล้ว ให้อยู่ในบังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย

หมวด ๑

การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา
องค์กรไม่แสวงหากำไร” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และผู้อำนวยการสถาบัน
พัฒนาองค์กรชุมชน

(๓) กรรมการผู้แทนองค์กรไม่แสวงหากำไรจำนวนไม่เกินเจ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์
ในด้านสังคมศาสตร์ การบริหาร การเงิน การพัฒนาสังคม หรือการอื่นที่จะเป็นประโยชน์ในการ
ปฏิบัติหน้าที่ จำนวนไม่เกินสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ
และให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

การแต่งตั้งกรรมการตาม (๓) ต้องเปิดโอกาสให้องค์กรไม่แสวงหากำไรเสนอรายชื่อผู้แทนเพื่อให้รัฐมนตรีคัดเลือกและแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับแต่งตั้ง
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่จะพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๓) หรือ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๓) หรือ (๔) เพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ แต่จะต้องมีจำนวนกรรมการรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่พิจารณา ให้กรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบและให้ที่ประชุมพิจารณาว่ากรรมการผู้นั้นสมควรจะอยู่ในที่ประชุมและมีมติในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๒) เสนอความเห็น และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร ต่อคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๓) สนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ในด้านประชาสังคม

(๔) ประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้องกัน

(๕) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรขององค์กรไม่แสวงหากำไร และผู้สนับสนุนองค์กรไม่แสวงหากำไรตามมาตรา ๑๖

(๖) จัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร ต่อคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ

(๗) รับผิดชอบต่อความเห็น คำแนะนำ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่มีการร้องขอ

(๘) กำหนดแนวทางปฏิบัติ และจัดทำเป็นคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไร

(๑๐) รายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ให้คณะรัฐมนตรีทราบปีละหนึ่งครั้ง

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเท่าที่จำเป็นเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับคำตอบแทน หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ ในด้านประชาสังคมตามมาตรา ๑๑ (๓) ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสาธารณะในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กร

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรไม่แสวงหากำไรในฐานะ เป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่น

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรไม่แสวงหากำไร ให้มีความเข้มแข็ง และดำเนินงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายขององค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร การจัดทำหรือการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะขององค์กรไม่แสวงหากำไร การสื่อสารและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนถึงความสำคัญในการร่วมมือกันทำหน้าที่ด้านประชาสังคม

(๖) สนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีบทบาทในการดูแลการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรอื่นใดที่ดำเนินการโดยไม่สุจริต หลอกลวงประชาชน หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรโดยทั่วไป

(๗) ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ประสานงานด้านเงินทุนกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน หรือแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร

หลักเกณฑ์และวิธีการในการสนับสนุนเงินทุนแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

เงินทุนที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้เก็บรักษาและสั่งจ่ายเงิน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๑๖ องค์กรไม่แสวงหากำไรและผู้สนับสนุนองค์กรไม่แสวงหากำไร อาจได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลรัษฎากรหรือกฎหมายอื่น

หมวด ๒
การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ องค์กรไม่แสวงหากำไรมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

มาตรา ๑๘ การกำหนดหน้าที่ให้องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องปฏิบัติตามความในหมวดนี้ หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้มีการผ่อนผันหรือยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องใดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรในลักษณะใดที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมด้านประชาสังคม โดยเฉพาะและไม่มีการปฏิบัติที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติผ่อนผันหรือยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามความในหมวดนี้ในเรื่องใดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรลักษณะนั้นได้

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์แห่งความโปร่งใสและให้ประชาชนได้รับรู้กิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร ให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อขององค์กร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิธีดำเนินงาน แหล่งที่มาของเงินทุน รายชื่อผู้รับผิดชอบดำเนินงาน โดยให้หน่วยงานของรัฐและบุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่าย

หลักเกณฑ์และวิธีการเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยจะกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้น โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นซึ่งบุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ หรือโดยวิธีอื่นใดที่องค์กรไม่แสวงหากำไรสามารถกระทำได้โดยสะดวก

ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐ อยู่แล้วตามกฎหมายเฉพาะ ให้นายทะเบียนแจ้งหน่วยงานของรัฐนั้นจัดส่งข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นมาให้นายทะเบียนเพื่อเปิดเผยตามวรรคสองแทนการเปิดเผยข้อมูลจากองค์กรไม่แสวงหากำไรได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ถือว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นได้เปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่งแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนพบว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดไม่เปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่งหรือปกปิดข้อมูล ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภายในเวลาที่กำหนด หรือภายในเวลาที่องค์กรไม่แสวงหากำไรขอผ่อนผันการดำเนินการ หากพ้นกำหนดเวลาแล้วยังมิได้ดำเนินการเปิดเผย ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นหยุดการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร จนกว่าจะดำเนินการเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๐ องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องไม่ดำเนินงานในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ รวมถึงความมั่นคงของรัฐด้านเศรษฐกิจ หรือด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(๒) กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม

- (๓) กระหตบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งความปลอดภัยสาธารณะ
 (๔) เป็นการกระทำกความผิดต่อกฎหมาย
 (๕) เป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระหตบต่อ
 ความเป็นอยู่โดยปกติสุขของบุคคลอื่น

ในกรณีท่้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดค้ำเนินงานอันเป็นการฝ่ำฝืนวรรคหนึ่ง
 ให้นายทะเบียนแจ้งเตือนให้้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นหยุดการกระทำที่เป็นการฝ่ำฝืน
 หรือให้แก้ไขการกระทำเสียให้ถูกต้อง หาก้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นยังฝ่ำฝืนการแจ้งเตือน
 ของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งให้้องค์กรไม่แสวงหากำไรดังกล่าว
 ยุติการค้ำเนินงานของ้องค์กรไม่แสวงหากำไร

มาตรา ๒๑ ้องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือเงินบริจาค
 จากแหล่งเงินทุนต่างประเทศให้ค้ำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) แจ้งชื่อแหล่งเงินทุนต่างประเทศ บัญชีธนาคารที่จะรับเงิน จำนวนเงินที่จะได้รับ
 และวัตถุประสงค์ของการนำเงินไปใช้จ่าย ต่อนายทะเบียน
 (๒) ต้องรับเงินผ่านบัญชีของธนาคารตามท่้องค์กรไม่แสวงหากำไรแจ้งไว้
 ต่อนายทะเบียน

(๓) ต้องใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้ง
 ต่อนายทะเบียนตาม (๑)

(๔) ต้องไม่ใช้เงินที่ได้รับจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเพื่อค้ำเนินกิจกรรมในลักษณะ
 การแสวงหากำไรจรัฐ หรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งต่อนายทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่
 คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ นายทะเบียนอาจจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ
 ในการรับเงินจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศเพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามวรรคหนึ่งก็ได้
 การแจ้งตามมาตรานี้ คณะกรรมการอาจกำหนดให้แจ้งด้วยวิธีการ
 ทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ้องค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีรายได้จากการรับเงินบริจาคจากบุคคลทั่วไป
 หรือจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ มีหน้าที่จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละรอบปีปฏิทิน
 ซึ่งผู้รับผิดชอบค้ำเนินงานของ้องค์กรไม่แสวงหากำไรรับรองความถูกต้อง และเปิดเผยบัญชี
 รายรับรายจ่ายนั้นให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยง่าย โดยต้องเก็บรักษาบัญชีรายรับรายจ่ายนั้น
 ไว้ให้สามารถตรวจสอบได้เป็นเวลาสามปี

ให้นำความในวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับ
 โดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ้องค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับคำสั่งจากนายทะเบียนให้หยุดการค้ำเนิน
 กิจกรรมของ้องค์กรไม่แสวงหากำไรตามมาตรา ๑๙ วรรคสี่ หรือมาตรา ๒๒ ซึ่งให้นำความใน
 มาตรา ๑๙ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม หรือคำสั่งนายทะเบียนให้ยุติการค้ำเนินงานตามมาตรา ๒๐
 วรรคสอง หรือมาตรา ๒๑ ซึ่งให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม อาจอุทธรณ์
 คำสั่งของนายทะเบียนต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากนายทะเบียน

การอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนไม่เป็นเหตุขอลาการปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน
หลักเกณฑ์การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดอาจจะ
กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจมีหนังสือคำสั่งเรียกให้บุคคล
ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๕ องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดไม่หยุดการดำเนินกิจกรรมตามคำสั่ง
ของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๙ วรรคสี่ หรือมาตรา ๒๒ ซึ่งให้นำความในมาตรา ๑๙ วรรคสี่
มาใช้บังคับโดยอนุโลม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท
ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๒๖ องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดไม่ยุติการดำเนินงานตามคำสั่งของ
นายทะเบียนตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๑ ซึ่งให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสอง
มาใช้บังคับโดยอนุโลม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละหนึ่งหมื่นบาท
ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งใดกระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรแห่งนั้นต้องรับโทษ
เช่นเดียวกับองค์กรไม่แสวงหากำไรด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๘ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๖
(๑) และ (๒) และอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปฏิบัติ
หน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๓) และ (๔) ซึ่งต้องดำเนินการ
ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี